

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 46/00

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu 18. júla 2000 predbežne prerokoval podnet Poštovej banky, a. s., so sídlom v Bratislave, zastúpenej advokátom JUDr. J. H. z Bratislavy, vo veci porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami Krajského súdu v Bratislave č. k. 45 Cb 82/99-21 zo dňa 15. novembra 1999 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obo 44/2000 zo dňa 22. februára 2000 o nariadení predbežného opatrenia a takto

r o z h o d o l :

Podnet Poštovej banky, a. s., o d m i e t a z dôvodu svojej nepríslušnosti na prerokovanie vecí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 17. apríla 2000 doručené podanie Poštovej banky, a. s., so sídlom v Bratislave, (ďalej len „navrhovateľka“), datované dňa 14. apríla 2000, označené ako: „Podnet podľa čl. 130

ods. 3 Ústavy SR pre porušenie ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa čl. 6 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov“. Navrhovateľka vo svojom podnete namietla porušenie označených základných práv a slobôd, ku ktorému malo dôjsť citovanými uzneseniami Krajského súdu v Bratislave a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v Bratislave v konaní o nariadení predbežného opatrenia.

K porušeniu uvedených práv došlo podľa navrhovateľky tým, že súdy nerešpektovali požiadavku primeranosti predbežného zásahu do práva. Vydaním napadnutých uznesení stratila navrhovateľka akékoľvek možnosti zabezpečenia svojich pohľadávok prostredníctvom cenných papierov, a to preto, lebo podľa výroku predbežného opatrenia zakázali súdy Stredisku cenných papierov zaregistrovať zmluvné záložné právo ku 190 000 kusom akcií Slovenskej poisťovne, a. s., v prospech navrhovateľky ako záložného veriteľa, a to až do právoplatného skončenia súdneho sporu o určenie neplatnosti zmluvy o založení týchto cenných papierov. Tým sa stalo, že subjekt, ktorý má akcie evidované na účte, môže s nimi voľne nakladať bez ťarchy záložného práva, ktoré vzhľadom na § 42 ods. 1 zákona o cenných papieroch pre nedostatok registrácie vôbec nevzniklo. Takýmto prevodom by navrhovateľka nenávratne stratila možnosť zabezpečiť si svoje pohľadávky prostredníctvom akcií Slovenskej poisťovne, a. s., na základe záložnej zmluvy. V odôvodnení uznesenia krajského súdu nebola o primeranosti uloženého predbežného opatrenia ani zmienka a najvyšší súd bez akejkoľvek ďalšej argumentácie iba skonštatoval, že zhodne so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že žalobca dostatočným spôsobom osvedčil potrebu dočasnej úpravy právnych vzťahov medzi účastníkmi konania, ktorá medzi nimi nevytvorí nenávratný stav a neprimeraným spôsobom nezasahuje do ich právnych vzťahov. Podľa názoru navrhovateľky tým, že odporca svoje rozhodnutie odôvodnil nedostatočne, porušil právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a to v spojení s čl. 1 a s čl. 2 ods. 2 ústavy.

Na základe uvedeného navrhovateľka žiada, aby bol podnet prijatý na ďalšie konanie, a potom o vydanie nálezu v tomto znení:

„1. Ústavný súd SR zisťuje, že Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 1 Obo 44/2000 zo dňa 22. februára 2000 p o r u š i l práva navrhovateľa Poštovej banky, a. s., uvedené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v spojení s čl. 1 Ústavy SR a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR a právo uvedené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd tým, že ho dostatočne neodôvodnil.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Obo 44/2000 zo dňa 22. februára 2000 sa z r u š u j e .“

Podľa názoru navrhovateľky z ústavnej ochrany poskytovanej ústavným súdom nie je vylúčené ani porušenie ústavných práv v dôsledku vydania uznesenia o predbežnom opatrení. Súdna ochrana je totiž poskytovaná aj konaním a rozhodnutím o návrhu na vydanie predbežného opatrenia. Je pravdou síce, že ide o ochranu predbežnú a dočasnú a samotné uznesenie je rozhodnutím nemeritórnym, na ktoré sa nevzťahujú garancie čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 56/97), avšak to neznamená, že by v prípadoch konania o predbežnom opatrení neboli súdy povinné postupovať na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Aj nemeritórne rozhodnutia sú spôsobilé zasiahnuť do ústavou garantovaných základných práv a slobôd. Dočasná úprava trvá v skutočnosti nezriedkavo aj niekoľko rokov. Vylúčenie predbežných opatrení z prieskumnej právomoci ústavného súdu by znamenalo, že v dôsledku prieskumnej právomoci by ústava vlastne akceptovala dlhotrvajúcu potenciálnu existenciu protiústavných predbežných opatrení bez toho, aby sa dotknutá osoba mohla domáhať ústavnej ochrany. Ústavný súd doposiaľ neodmietol poskytnutie ústavnej ochrany ani v prípadoch iných nemeritórnych rozhodnutí všeobecných súdov (I. ÚS 37/95, II. ÚS 27/98). Tento záver možno potvrdiť aj judikatúrou Ústavného súdu Českej republiky, kde po počiatočnom váhaní sa presadila tendencia nevylučovať predbežné opatrenia z prieskumnej právomoci Ústavného súdu Českej republiky (III. ÚS 110/96, III. ÚS 230/96, I. ÚS 31/97, II. ÚS 221/98).

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 130 ods. 3 ústavy oprávnený konať o podnetoch, ktorými fyzické alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich práv (tak ako sú uvedené v druhej hlave ústavy), len pokiaľ im ochranu neposkytujú žiadne iné orgány Slovenskej republiky prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného navrhovateľom. Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na podnety, v ktorých sa namieta porušenie základných práv a slobôd postupom a rozhodnutiami všeobecných súdov vrátane ich rozhodnutí o predbežných opatreniach. Hoci rozhodnutím o uložení predbežného opatrenia vydaným v občianskoprávnom konaní môže súd porušiť základné právo alebo slobodu účastníka súdneho konania, takéto porušenie by sa mohlo stať predmetom konania o podnete podľa čl. 130 ods. 3 ústavy len vtedy, ak by mu nebolo možné poskytnúť ochranu prostredníctvom účinného právneho prostriedku nápravy dostupného účastníkovi konania pred všeobecnými súdmi. Ústavný súd sa preto pri predbežnom prerokovaní podnetu navrhovateľky zaoberal predovšetkým určením miesta a postavenia predbežného opatrenia (rozhodnutiami, o uložení ktorého by mohlo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd účastníka súdneho konania), ako aj existenciou účinných právnych prostriedkov nápravy v prípade, ak sa ten, na koho sa takéto predbežné opatrenie vzťahuje, domnieva (tvrdí), že došlo k porušeniu niektorého z jeho základných práv alebo slobôd. Podľa právneho názoru ústavného súdu rozhodovanie a rozhodnutie o návrhu na predbežné opatrenie v súdnom konaní možno predovšetkým považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. Predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd je však také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej (§ 74 a nasl., § 102 Občianskeho súdneho poriadku), resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku v spojitosti s predbežnými opatreniami. Samotná existencia predbežného opatrenia ako zabezpečovacieho prostriedku v civilnom procese však nemôže sama o sebe opodstatniť záver o porušení práva fyzickej osoby alebo právnickej osoby (čl. 130 ods. 3 ústavy).

Navrhovateľka (podobne ako hociktorý iný účastník občianskeho súdneho konania) musí byť pripravená na to, že pomery účastníkov konania sa môžu dočasne upraviť predbežným opatrením ako zabezpečovacím prostriedkom. Obsah tohto predbežného opatrenia nemusí byť (ako to vyplýva z rozhodovacej praxe všeobecných občianskoprávných súdov) v celom rozsahu adekvátny výsledku právoplatne skončeného konania. Predpokladá sa len to, že predbežné opatrenie vytvorí procesnú situáciu, počas ktorej sa môže právoplatne rozhodnúť prejednávany spor, tak ako v danom prípade spor o neplatnosť zmluvy o založení cenných papierov.

Tento účel sa dosahuje bez ujmy na práve na konečnú, definitívnu ochranu poskytovanú rozhodnutím súdu o veci samej (rozsudkom). Nariadenie predbežného opatrenia v žiadnom prípade podľa názoru ústavného súdu nevyklučuje, aby všeobecný súd poskytol v konečnom dôsledku ochranu – za splnenia zákonných predpokladov – aj právam, ktorých porušenie navrhovateľka namieta vo svojom podnete.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 37/00) vyplýva, že navrhovateľka je rovnako oprávnená navrhnúť aj zrušenie predbežného opatrenia, ak podľa nej pominuli alebo vôbec neexistovali dôvody na nariadenie napadnutého uznesenia o predbežnom opatrení. Možnosť dosiahnuť zrušenie predbežného opatrenia plynie priamo zo zákona (§ 77 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedeného ďalej vyplýva, že Občiansky súdny poriadok poskytuje účastníkovi, voči ktorému smeruje výrok predbežného opatrenia, primeranú a efektívnu ochranu pred prípadným neopodstatneným a nezákonným obsahom predbežného opatrenia aj počas konania o veci samej bez toho, aby sa oprávnenie navrhnúť zrušenie predbežného opatrenia obmedzovalo inými než zákonnými predpokladmi, t. j. že tu neboli alebo pominuli dôvody na jeho nariadenie. Nakoľko túto ochranu upravenú priamo Občianskym súdnym poriadkom považuje ústavný súd jednak za účinnú, jednak za dostupnú, účastník súdneho konania (navrhovateľ) sa jej

preto súčasne nemôže dovolávať aj prostredníctvom podnetu pred ústavným súdom (II. ÚS 37/00).

Ústavný súd pri rozhodovaní o svojej právomoci v tejto veci rešpektoval doterajšiu konštantnú judikatúru (II. ÚS 122/95), v zmysle ktorej sa ochrana pred porušením práv fyzickej osoby a právnickej osoby poskytuje len vtedy, ak sa nedá dosiahnuť iným zákonom upraveným spôsobom alebo pred iným štátnym orgánom (súdom). Navyše, ústavný súd vzal na zreteľ aj to, že obsah predbežného opatrenia nevyklučuje právo na meritórnú ochranu tých práv, ktorých porušenie sa namietlo v podnete, pretože predbežné opatrenie je len zabezpečovacím civilnoproceným prostriedkom, ktorý nemôže byť prekážkou uplatnenia nároku na súdnu ochranu konečným rozhodnutím vo veci samej (II. ÚS 37/00). Pokiaľ ide o námietky navrhovateľky týkajúce sa nedostatkov dôvodov rozhodnutí všeobecných súdov, tieto nemohli samej osebe v danej veci zmeniť uvedené závery ústavného súdu.

Ústavný súd dospel k názoru, že nie je príslušný na prerokovanie veci, ani pokiaľ ide o tvrdené porušenie práva navrhovateľky vyplývajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Ak totiž ústavný súd nie je príslušný skúmať rozhodnutia o predbežnom opatrení z hľadiska ich ústavnosti, potom nie je príslušný ich skúmať ani z hľadiska Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Napriek tomu však považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že z doterajšej jurisprudencie Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodovanie o predbežných opatreniach nie je kryté čl. 6 ods. 1, pretože v prípade predbežných opatrení nejde o rozhodovanie o občianskych právach alebo záväzkoch. Naposledy tak rozhodol Európsky súd pre ľudské práva vo veci APIS versus Slovenská republika dňa 10. januára 2000 (sekcia II) č. 39754/98 a považoval v konaní o zrušení predbežného opatrenia čl. 6 za neaplikovateľný *rationae materiae*.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov pri predbežnom

prerokovaní podnetu skúma splnenie procesných podmienok, za splnenia ktorých môže podnet prijať na ďalšie konanie. Podnet neprijme ani vtedy, ak nie je daná jeho právomoc (príslušnosť). V danom prípade ústavný súd zistil, že nie je daná jeho príslušnosť na prerokovanie veci, pretože ochranu právam navrhovateľky poskytuje (alebo môže poskytnúť) Občiansky súdny poriadok a občianskoprávny (všeobecný) súd v sporovom konaní, ktorého je účastníčkou, prostredníctvom účinných a jej dostupných právnych prostriedkov nápravy. Preto bol jej podnet po predbežnom prerokovaní z tohto dôvodu odmietnutý.